Oponentsky posudok pre habilitačné konanie pedagóga VŠVU
Mgr. art. Samuela Čarnokeho, ArtD. v odbore Dizajn

Na základe rozsiahlej habilitačnej dokumentácie Mgr. art. Samuela Čarnokeho, ArtD. a mojich dávnejších poznatkov o jeho doterajšej práci a odbornej činnosti konštatujem, že je plodným a uznávaným projektantom a dobrým pedagógom. Uvedené aktivity pána Čarnokeho sa vyznačujú vysokou kvalitou, o čom svedčia aj predložené dokumenty. Potvrdzujú to najmä ocenenia, ktoré uchádzač získal v prestížnych súťažiach, početné publikácie jeho projektov v medzinárodnom obehu, ako aj publikácie venované jeho realizáciám v mnohých vedeckých, odborných a popularizačných štúdiách vrátane zahraničných (napr. o projekte časopisu INKA od Čarnokeho sa zmieňuje Filip Blažek vo vedeckej publikácii THE INSECT PROJECT – Problems of Diacritic Design for Central European Languages, ako aj v prestížnom periodiku 365 Typo - 365 stories on type, typography and graphic design).

Mgr. art. Samuel Čarnoký, ArtD.. je známy predovšetkým ako vynikajúci dizajnér písma. Jeho návrhy majú svetový dosah, a to aj prostredníctvom platformy MyFonts. Medzi jeho písma patria najmä Filler, Zin, Inka a retro-písmo LECO 1983. Každé z jeho písiem má unikátny štýl, ktorý odráža rozmanitosť jeho tvorby. Na rozdiel od mnohých známych dizajnérov, ako je napríklad Martin Majoor, jeho návrhy nevykazujú podobnosti medzi jednotlivými písmy, napríklad pokiaľ ide o dizajn znakov. Každé Čarnokeho písmo vyzerá, akoby ho navrhol iný autor. To je obrovská hodnota v prístupe pána Samuela k navrhovaniu písma. Svedčí to nielen o jeho kreativite, ale aj o kvalitách potrebných na vývoj a výučbu tvorby custom fonts.

Počas deviatich rokov bol pán Samuel autorom 24 posudkov na bakalárske práce, zúčastnil sa na mnohých seminároch určených pre odborníkov (napr. na Akadémii výtvarných umení a dizajnu v Katoviciach) a vystupoval na kultúrnych akciách. Vytvoril a zverejnil diela, návrhy alebo umeleckého diela, v tom medzinárodného významu v počte 20. Jeho písmo Zin Serif bolo použité vo vizuálnej identite Museum of Contemporary Art San Diego, a v pavilóne Českej a Slovenskej republiky na 60. bienále výtvarného umenia v Benátkach. Toto je len malá časť významného počinu v podobe využitia písma pána Čarnokého.

Na úvod úvah o Koncepcii pedagogickej činnosti Mgr. art. Čarnokého, ArtD, treba poznamenať, že je pomerne skromná. Väčšina opisu sa zameriava na súčasný stav, nie na víziu či program do budúcnosti. Iba krátky posledný odsek naznačuje, žiaľ, veľmi všeobecne, budúce smerovanie uchádzača, vrátane spojenia dizajnérskej praxe s pedagogickou činnosťou. Vzhľadom na dlhoročnú pedagogickú prax Mgr. art. Čarnokého, ArtD. a jeho vynikajúcim vedomostiam a praktickým zručnostiam možno pociťovať istý nedostatok. Posledná veta koncepcie je pozoruhodná, ale prosí autora o jej rozpracovanie: *Z odborného hľadiska plánujem pokračovať vo svojom profesionálnom raste plnením vedecko-umeleckých aktivít, s dôrazom na kredibilitu výstupov a realizácie určených do praxe*. Dúfam, že pan Samuel Čarnoky pri písaní koncepcie pedagogickej činnosti urobil len príliš veľkú myšlienkovú skratku a má stratégiu na realizáciu svojich plánov.

Aké ďalšie – našťastie pozitívne – závery možno vyvodiť z čítania Koncepcie pedagogickej činnosti? Ako vynikajúci dizajnér Mgr. art. Samuel Čarnoký, ArtD. deklaruje, že sa o svoje skúsenosti a poznatky z dizajnérskej praxe chce stále deliť so študentmi. Je to dôležité vyhlásenie. Na rozdiel od zdania si nie každý pedagóg či vychovávateľ uvedomuje túto samozrejmú povinnosť alebo sa vedome nechce o svoje know-how plne podeliť.

Pán Čarnoký navyše programovo učí študentov spájať praktické znalosti tvorby písma so znalosťou princípov typografickej úpravy textu a schopnosťou efektívne pracovať s písmom. Jeho modus operandi v tomto smere spočíva v rozdelení programu na tri logické a prehľadné časti. Autor píše: *Získané vedomosti a zručnosti študent dokáže samostatne aplikovať pri vlastnej tvorbe a v ateliérovej výuke. Koncepcia výuky zostáva z troch okruhov – Spoznaj (forma výkladu, krátke prednášky, diskusia), Nauč sa (praktické cvičenia a čiastkové úlohy v nadväznosti na výklad) a Aplikuj (zhrnutie a aplikovanie naučených poznatkov v semestrálnom zadaní, konzultácie riešenia).*

Rovnako dôležité ako obsah vzdelávania je aj zaradenie ďalších vzdelávacích prvkov do programu Katedry dizajnu Fakulty umení Technickej univerzity v Košiciach. Medzi nimi Mgr. art. Čarnoký, ArtD uvádza: *organizovanie výstav a výskumných aktivít, externé prednášky, workshopy s prizvanými odborníkmi, prepojenie vzdelávania s praxou, interdisciplinárne interakcie, s ohľadom na environmentálne a sociálne aspekty (napr. spolupráca študentov s praxou: 1. Magistrát mesta Košice - kancelária prvého kontaktu / riešenie informačného a orientačného systému v rámci konzultácií semestrálnych úloh, 2022 2. Visual Identity Next – Numerics, Artics, Literics / zadávateľ: o.z. Akadémia mentálnych algoritmov / riešenie vizuálnej identity v rámci konzultácií semestrálnych zadaní, 2022)*. A tiež: zapojenie študentov do školských a mimoškolských aktivít: súťaže, výstavy, workshopy, stáže. V tejto súvislosti zdôrazňuje pan Samuel svoju úlohu spolutvorcu a spoluorganizátora, ako aj zapojenie kandidáta do procesov realizácie a rozvoja programu Fakulty dizajnu v Košiciach.

Pri sledovaní vývoja Samuela Čarnokého v kontexte Katedry dizajnu Technickej univerzity v Košiciach z pohľadu recenzenta i pedagogického spolupracovníka možno konštatovať, že jeho výsledky sú významné a nie sú len prázdnymi slovami. Jeho angažovanosť v oblasti rozvoja vzdelávacích programov a dizajnérskej praxe sa prejavuje v mnohých iniciatívach realizovaných na univerzite a úspechoch v oblasti dizajnu písma. Čarnoký nielen vzdeláva študentov, ale aktívne sa podieľa aj na tvorbe inovatívnych riešení v oblasti dizajnu, o čom svedčia jeho projekty a publikácie. Jeho prínos pre rozvoj katedry a vzdelávania v tejto oblasti je neoceniteľný. Samuel Čarnoký, M.A., ArtD. výrazne prepája svoju bohatú a odbornú dizajnérsku prax s pedagogickou činnosťou. Zdôrazňuje to vo svojich vyjadreniach a potvrdzujú to aj opisy jeho úspechov a pedagogickej činnosti. Uchádzač sa plánuje aktívne podieľať na rozvoji študijného programu, pričom si uvedomuje potenciál vytvorenia špecializovaného miesta v oblasti vizuálnej komunikácie s osobitným zameraním na typografiu a knižný dizajn. Má tiež v úmysle rozvíjať a skvalitňovať obsah výučby v rámci predmetov a špecializácií v ateliéri Vizuálna komunikácia. Ako som už spomínal, bolo by dobré dozvedieť sa viac o podrobnostiach a jeho dlhodobých plánoch. Ano sa povie: *s jedlom rastie chuť...*

Teší ma, že Mgr. art. Samuel Čarnoký, ArtD je ďalším, podobne ako pán Michal Tornay, dobrým pedagógom a zároveň vynikajúcim dizajnérom svetovej úrovne. Ako píše sám Kandyat: *tvorba písma na mieru (ktorá je prispôsobená pre konkrétny účel a kontext použitia (tzv. Custom Fonts)* […] *umožňuje ich autorom hlbšie skúmať vzťahy medzi formou, obsahom a účelom tak zámerom navrhnúť exkluzívne riešenie. Písmo na mieru je pôvodným prostriedkom, ktorý komunikuje s príjemcom prostredníctvom jedinečného vizuálneho jazyka).* Táto problematika je dôležitá predovšetkým pre študentov, ktorí sa tak učia, ako vytvárať písmo na mieru, spolupracovať s dizajnérmi písma a ako efektívne používať písmo vo svojich projektoch.

Na základe analýzy obsahu mi predloženej dokumentácie konštatujem, že Mgr. art. Samuel Čarnoký, ArtD. si **plne zaslúži udelenie titulu docent.** Pán Čarnoký svojím prístupom a prezentovanými prácami, cenami, rozsiahlymi pedagogickimy aktivitami, preukazuje významný prínos pre rozvoj odboru vizuálnej komunikácie, typografického dizajnu a tvorby písma a je aj dobrým pedagógom, čo ho robí príslušným kandidátom na udelenie tohto titulu.

prof. dr hab. Tomasz Bierkowski,

podpísaný v.r.

Rachowice November 2024